

KUŞBAKIŞI

MEMET BAYDUR

Haldun Taner Okurken...

Bu pazar, Kuşbakışı'nda yine Kültür Bakanlığımızdan, Devlet Tiyatromuzdan, genel müdürümüzden, başrejisörümüzden, tiyatro sanatından filan söz etmeyeceğim. İsteyen gider bir Kent Oyuncuları, bir Ortaoyuncular, bir Dostlar Tiyatrosu, bir **Ali Poyrazoğlu**, bir **Zuhal Olcay - Haluk Bilginer** oyunu seyrederek, canı iyi tiyatro seyretmek istiyorsa. Yok daha değişik, boyutları başka bir oyun demeti seyretmek isterseniz ya bizim Devlet Tiyatroları sahnelerinde sunulan **Refik Erduran**, **Tuncer Cücenoglu**, **Recep Bilginer**, **Diñçer Sümer** gibi ustaların oyunlarına gideceksiniz ya da ne bileyim mesela Moskova'ya kadar gidip üç dört Refik Erduran, bir Tuncer Cücenoglu oyunu seyredeceksiniz. Bu pazar canım tiyatrodan söz açmak istemiyor ama bu portatif daktiloya her zaman söz geçiremiyorum. Ben diyorum bayram haftası, o anlıyor mangal tahtası.

Hemen hiç seyretmiyorum televizyon. Boş zamanımın neredeyse tamamı televizyon önünde geçiyor ama "televizyon" seyretmiyorum. Televizyon seyredince üzülüyorum, canım sıkılıyor. Bu denli önemli-değerli bir icadın, ülkemizde böylesine kötü kullanıldığını görmek üzüyor beni. Televizyon bilinçli, iyiye kullanılsa bu toplumu iyiye doğru tepetaklak etmek mümkün olurdu. İyi televizyon, iyi tiyatroyu / iyi sinemayı besler, destekler, mümkün kılar. Bizde böyle olmadı. Tam tersi oldu. Televizyon bayağılaştıkça bayağılaştı. Sayın büyüklerimiz ise yıllardan beri başkentimizde, Sevgili **Haldun Taner**'in deyişiyle bir çeşit Muzikayı Hümayun yerine koydukları Devlet Tiyatrosu'nun temsilleriyle yetindiler. Devlet Tiyatrosu'nun hakkını yemeyelim, kuruluşundan günümüze kadar olağanüstü işler kotarmış, birbirinden pırıltılı, sağlam tiyatro oyunları sunmuş bir tiyatrodur, tiyatroydu Devlet Tiyatrosu. Siz bakmayın şimdi **Sakıp Sabancı**'nin da yardımıyla bu hallere düştüğüne. Eskiden vallahi iyi bir tiyatroydu Devlet Tiyatrosu!

Biz milletçe "özerklik!" kavramına pek aşina değiliz. Kimse devletin karşısına çıkıp "Arkadaş, sen bana şu kadar para vereceksin ve ben bunu tiyatro, sinema, bilim, televizyon, neyse ne, işim için canımın istediği gibi kullanacağım ve sen işin sonucu hariç hiçbir konuda ses çıkarmayacaksın" diyemiyor. Herkes el pençe divan, süklüm püklüm, para veren devletin karşısında. Oysa yüz yedi kere yazdım çizdim: Devlet (örneğin tiyatroya, "Devlet Tiyatrosu'na" da) olanca gücüyle parasal yardım yapmalı ve tiyatronun teatral işlerine karışmamalıdır. Teatral olmayan işlerine de karışmamalıdır. Devlet Tiyatrosu devletten parayı alıp kendini yönetmelidir. Oysa.. görüyoruz ki bu yalnızca çocukça bir fantezidir 2001 yılında memleketimizde. Parayı veren düdüğü çalmakta, parayı alansa düdüğü sesine göre halay çekmektedir. Yönetici öbekten hiç kimse, sanatın onların üstünde bir varlık olduğunu kabul etmez. Çeyrek yüzyıl önce Haldun Taner'in bir yazısından küçük bir alıntı yapalım, bakın ne demiş ustamız: "Tiyatromuzu engelleyen tiyatro dışı tutumların yanı sıra, tiyatronun içinden de tiyatroyu köstekleyen çarpık anlayışlar eksik değil. Tiyatroyu saydırmak için, tiyatrocuların kişiliği, ağırlığı olması gerekirken bizde bazı tiyatro adamlarının her iktidardan dümen suyunda gidip hoş görünmeye çalıştıkları ya da biraz daha yatırımcı iseler mevcut partilerden binne yanaştıkları teessüfle görülüyor. (...) Tiyatromuz eski ve yeni Türk yazarlarını oynamakla da yükümlüdür. Çünkü bir ülkenin insan ve toplum sorunlarını en iyi o ülkenin yazarları yansıtır. Ama bu yazarların seçilişi de önyargılara, dostluklara, düşmanlıklara göre ayarlanmamalıdır. O zaman sayıca zaten az olan eldeki güçler daraltılmış, uzaklaştırılmış ve dolayısıyla sayıları azaltılmış olur."

Böyle yazmış Haldun Taner 1976 yılında. Bense kendi halinde bir oyun yazarı olarak dargın ve uzak değilim hiç kimseye. Önümüzdeki yıl **Nâzım Hikmet** yılı. Ben onu düşünüyorum bugünlerde. Bakalım kaç MHP'li daha Nâzım'dan dizeler okuyacak? Dokuzuncunun bu konudaki kıymetli fikirlerini de merak ediyorum. Aklım ve yüreğim ikide bir tiyatroya doğru kayıyorsa, bu yalnızca eski ve derin bir alışkanlıktan, tutkudan ötürüdür. Ben biraz fanatik bir tiyatro tutkunuyum, kötü oyunları bile seyrederek, hoş taraflarını aklımda icat ederim. Şimdiki yönetim beni tiyatro sanatından ne yaparsa yapsın soğutamaz. Ne demişti Haldun Taner: "Teatro dediğin nedir ki, iki kalas bir hevestir! Buradaki heves, iki kalastan da önemlidir. Kalasız hevesle tiyatro olur da, hevesiz kalaslarla hiçbir yere varılamaz. Bu hevesi, devlet, ilgisizliği ile dışardan, tiyatrocular da ihtirasları ile içerden baltalarlarsa, tiyatro nasıl gelişir?"

Tiyatromuzun yirmi birinci yüzyıldaki durumu bütün yöneticilerimize armağan olsun. Ben en iyisi gidip bir Haldun Taner oyunu okuyayım şimdi...

